

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrť leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrť leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejeza upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 1. avgusta 1902.

Politični oddelek.

Uspehi obstrukcije.

Ko je bilo zasedanje deželnega zbora vsled obstrukcije katoliških poslancev zaključeno, ne da bi bil mogel deželni zbor potrditi proračun, pisalo se je po katoliških listih in govorilo po katoliških shodih, da je s tem deželi in kmetu storjena velika korist in čitati je bilo celo izjav, v katerih se odobrava, da so katoliški poslanci razbili deželni zbor in onemogočili vsako delovanje.

Teh izjav nismo razumeli in jih tudi danes smatramo samo za izraz politične nevednosti. Kako tudi drugače! Ljudje se vesele, da so oškodovani!

Verjamemo radi, da večina katoliških volilcev niti pojma nima o dolžnostih in pravicah deželnega odbora, ter ne ve, da je deželni odbor samo izvršilni organ deželnega zbora. Deželni odbor nima druge pravice, kakor da stori to, kar deželni zbor sklène, zlasti glede poslovanja z denarjem ima tako vezane roke, da se ne more ganiti.

Katoliški poslanci in katoliški listi razširjajo mnenje, da sme in da mora deželni odbor dovoljevati vse tiste podpore in prispevke za razne naprave, ki jih ljudstvo pričakuje in potrebuje, čeprav jih deželni zbor ni potrdil. To stališče je popolnoma napačno, ter je v nasprotju z veljavnim zakonom.

Oblast deželnega odbora glede porabe deželnih sredstev je jasno določena v posebnem zakonu. Ta zakon je „navod za deželni odbor“ in določa v § 7:

„Deželni odbor oskrbuje navadno gospodarstvo glede deželnega imetja, deželnih zakladov in zavodov, in je pri tem na potrjene proračune vezan

tako, da ob lastnem poroštvu v nobeni rubriki ne sme prekoračiti proračunanih izdatkov. Ravno tako se proračunski presežki ali prihranjene svote v posameznih rubrikah brez dovoljenja deželnega zbora ne smejo porabiti za druge namene, nego za kar so bile proračunane. Vender se deželni odbor pooblaščuje, v deželnih zadevah nujne, v proračun ne postavljene izdatke do 1000 gld. v vsakem slučaju posebej dovoljevati in iz deželnih novcev izplačevati, toda deželni odbor mora potrebo in nujnost take izvenredne izdaje opravičiti prihodnjemu deželnemu zboru“.

Tako govori zakon in deželni odbor ima dolžnost, da se po tem zakonu ravna, sicer stori hudodelstvo zlorabe uradne oblasti in deželni zbor lahko primora deželne odbornike, da deželi povrnejo iz svojega vse, kar so izdali brez njegovega dovoljenja.

Deželni odbor je sedaj v jako sitnem položaju. Deželni zbor mu je namreč meseca decembra l. l. dovolil, pobirati dosedanje doklade, proračuna pa vsled obstrukcije katoliških poslancev ni mogel skleniti in zato tudi deželni odbor ni opravičen, porabljati deželna sredstva v druge, kakor v redne namene deželne uprave, podpor in prispevkov za investicije pa ne sme dovoljevati.

Deželni odbor tudi spoznava svojo dolžnost in se ravna po zakonu. V torek, dne 22. julija, je imel deželni odbor sklepati o raznih podporah in prispevkih in jih je vse odklonil. Slučaji so naslednji:

1. Za podporo mizarski zadrugi v Št. Vidu je bila v proračun postavljena svota 10.000 kron. Mizarska zadruga potrebuje nujno malih mašin, ker mora pravočasno izvršiti za škofove zavode potrebna mizarska dela. Ker pa deželni zbor rečene podpore ni dovolil, je deželni odbor sklenil, da se mizarski zadrugi nič ne izplača.

2. Planina na Notranjskem je nujno potrebna vodovoda. Upeljano je že vse, kar treba za napravo vodovoda. Tudi pogodba zaradi zgradbe je že sklenjena in bi se lahko vodovod začel takoj graditi. Deželni odbor je že svoj čas obljubil, da plača dežela za to napravo 20 odstotkov vseh stroškov. Ker pa deželni zbor tega ni mogel potrditi, je sklenil deželni odbor, da nič ne izplača za ta vodovod in tudi že sklenjene pogodbe ni odobril. Zgradba vodovoda se je s tem zavlekla vsaj za eno leto, če ne za dlje časa.

3. Za podporo pogorelcem in oškodovancem po ujmah je bila v proračun postavljena svota 16.000 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije te svote ni odobril, je deželni odbor sklenil, da ne more deliti nobenih podpor.

4. V proračun je bila postavljena svota 20.500 kron za podpore občinam in cestnim odborom. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega zneska ni potrdil, je sklenil deželni odbor, da ne izplača ničesar. Zadolženi cestni odbor v Ribnici bo tega posebno vesel.

5. Za nakup plemenskih bikov je bila postavljena v proračun svota 5200 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega ni mogel potrditi, je deželni odbor sklenil, da se letos biki ne kupijo.

6. Za vodovod v Novi Sušici je bila postavljena v proračun svota 5100 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega zneska ni potrdil, je deželni odbor sklenil, da se ta znesek ne izplača, to se pravi, da se vodovod ne zgradi.

To so sklepi jedne same seje deželnega odbora. Deželni odbor je postopal popolnoma zakonito ker, kakor smo zgoraj pojasnili, nima pravice, dovoljevati take izdatke. In taci se bo še dosti.

Tu vidijo sedaj ljudje, kake sadove je rodila obstrukcija katoliških poslancev, tu vidijo, kako škodo so jim storili tisti, katere so poslali v deželni zbor, da bi varovali njihove koristi.

Politični pregled.

Notranji položaj. Minoli teden je bil v Ischlu, kjer se zdaj cesar mudi, kronski svet. Pod cesarjevim predsedstvom so tam zborovali minister zunanjih del grof Goluchowski, cislitvanski ministrski predsednik dr. pl. Körber in ogrski ministrski predsednik Szell. Šlo se je za pogodbo mej Cislitvansko in Ogrsko ter za mejnarodne trgovinske pogodbe. V nasprotju s poročilom neodvisnih listov naznanjajo oficijozni listi, da kronski svet ni bil brez uspeha. V naravi pogodbenega konflikta je ležeče — tako pravijo oficijozni listi — da se nasprotja ne dajo kar hipoma poravnati, vendar konstatirajo, da so se ta nasprotja poravnala vsaj deloma in da sta po Ischlski konferenci obe prizadeti vladi porazumljenju bližji, nego sta bili kdaj prej.

Körberjevo spravljenje. — Ministrski predsednik Körber dela na vseh koncih in krajih sprave. Sprava mej Italijani in Nemci mu je posebno pri srcu, ker bi rad imel v parlamentu Italijane na strani Nemcev, da mu votirajo

nagodbo. V ta namen je spravljal pred tirolski deželni zbor projekt o avtonomiji Trentina. Poskus se mu sicer ni posrečil, a le zato ne, ker hočejo Italijani, da naj se ladinska Fassa-dolina gospodarski zveže s Tridentom — to se pravi, naj se od Tridenta napravi železnica v to dolino — mej tem, ko hočejo Nemci, naj se ta dolina gospodarski zveže z nemškim delom dežele, naj se zida železnica od Bolcana v Fassa-dolino. „Narodny Listy“ menijo, da ustreže Körber obema strankama in da zgradi obe ti železnici. Na Češkem poskuša Körber pridobiti Čeha za spravo z Nemci. Gre se mu za to, da bi Čehi ne delali Nemcem obstrukcije. Körber hoče, naj se pri spravah pogajanj vzemo samo nekatera vprašanja češko-nemškega razpora v pretres, in naj Čehi s koncesijami plačajo Nemcem privoljenje, da se zopet uvede češki notranji uradni jezik. Čehi nočejo o tem ničesar slišati. Tudi na Štajerskem je Körber dosegel malo spravo. Listi trde, da se je potom porazumljenja dosegla rešitev celjskega vprašanja in namigavajo, da se celjska utrakvistična nižja gimnazija premesti iz mesta, a le v predmestje, ter spopolni v popolno gimnazijo.

Deželni zbori so skoro vsi pretrgali svoje zasedanje in šli na poletne počitnice. V štajerskem deželnem zboru je bila volilna reforma pokopana in se bodo letošnje volitve vršile zopet na podlagi starega volilnega reda. V kmetskih občinah se bo torej zopet volilo po volilnih možeh. — Koroški deželni zbor je letos vendar dognal volilno reformo. Novi deželni zbor bo štel 44 poslancev. Mesto Celovec je dobilo jednega poslanca več, nova kurija, sestavljena po izgledu 5. kurije pri državnozbornih volitvah, pa bo imela 4 poslance. — V dalmatinskem deželnem zboru je bila letos sprejeta adresa, s katero se zahteva združenje Dalmacije s Hrvatsko.

Nemiri v Galiciji. — V 17 okrajih so nastali kmetski nemiri, ki zadobivajo prav nevaren značaj. Kmetijski delavci in mali kmetje so začeli štrajkati in nečejo delati na grajščin-skih posestvih. V raznih krajih so bili že jako veliki in krvavi izgredi. Vlada je poslala vse polno vojaštva v dotične kraje in je že na stotine ljudi aretovanih.

Bolgarska. — Poroča se, da namerava turški sultan na svoj rojstni dan proglasiti bolgarskega kneza za kralja. Temu se dostavlja, da stori to na željo Rusije. Če se to zgodi, je to nevarno vprašanje srčno rešeno, ne da bi mogle velesile ugovarjati.

Italija je ta teden uprizorila veliko demonstracijo. Poslala je večja brodovja pred Tripolis in v Albanijo v namen, da s tem pokaže svoje aspiracije na te dežele. — V Berlinu pojde italijanski kralj že prihodnji mesec.

Francija. Vlada je svoj sklep, zaključiti redovniške šole, z veliko energijo izvršila. Večinoma se je to zgodilo lahko, ker se redovništvo ni upiralo. Klerikalna stranka je v Parizu in tudi drugod poskusila provzročiti izgrede in tako ministrsko krizo, a ni mogla ničesar opraviti. Primerile so se pač demonstracije, a brez pomembne.



Iz trgovske in obrtniške zbornice Kranjske.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko je imela dne 25. julija javno plenarno sejo, kateri je predsedoval zbornični predsednik Lenarčič, kot vladni komisar udeležil se je seje vladni svetnik Kulavics, ki je s toplimi besedami pozdravil zbor-